

Wstęp

Spółki kapitałowe są jedną z najlepszych form prowadzenia działalności, głównie ze względu na ochronę majątku wspólników w razie niepowodzenia biznesowego. Podejmując działalność w tej formie nie muszą oni obawiać się utraty dorobku całego życia. Dla większości przedsiębiorców najlepszą będzie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gdyż nie jest tak skomplikowana i kosztowna w prowadzeniu jak spółka akcyjna czy prosta spółka akcyjna.

Pozytywne cechy spółek kapitałowych mogą zostać w pełni wykorzystane, gdy spółka została w odpowiedni sposób założona, a także prowadzi swoją działalność zgodnie z prawem i interesem wspólników.

Niestety, zdarzają się jednak sytuacje, w których powyższe reguły zostają naruszone i następuje w związku z tym błąd. W niniejszym opracowaniu autorzy chcieliby poruszyć kwestię najczęściej występujących błędów w praktyce w działalności spółek kapitałowych.

1. Prowadzenie ryzykownego biznesu bez ograniczenia odpowiedzialności

Zacznijmy od tego, że spółka kapitałowa jest atrakcyjna dla przedsiębiorców ze względu na ograniczenia odpowiedzialności wspólnika, gdyż co do zasady za zobowiązania spółki odpowiada jedynie spółka jako osoba prawna. Dlatego warto rozważyć prowadzenie biznesu w tej formie szczególnie w przypadku działalności obciążonej zwiększonym ryzykiem. Przedsiębiorca prowadzący bowiem ryzykowny biznes w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółki jawnej odpowiada całym swoim majątkiem – zarówno obecnym, jak i przyszłym.

Tabela 1. Cechy spółki kapitałowej

Lp.	Cechy spółki kapitałowej a odpowiedzialność
1	2
1.	Spółka kapitałowa w obrocie gospodarczym występuje w oderwaniu od jej wspólników, jako odrębny podmiot.

1	2
2.	Spółka kapitałowa ponosi odpowiedzialność za zaciągnięte zobowiązania samodzielnie, całym swoim majątkiem. Ryzyko wspólników sprowadza się jedynie do wartości wniesionych przez nich wkładów/wpłat na akcje.
3.	Co do zasady wspólnicy spółki kapitałowej nie ponoszą odpowiedzialności za jej zobowiązania. To m.in. ze względu na odrębną osobowość prawną tej spółki i oddzielenie ryzyka wynikającego z prowadzenia działalności gospodarczej od majątku prywatnego spółka kapitałowa jest tak chętnie wybieraną formą prawną dla prowadzenia działalności.

W przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udziałowiec nie odpowiada za jej zobowiązania, podobnie akcjonariusz w spółce akcyjnej i prostej spółce akcyjnej. Członek zarządu również nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki w razie bezskuteczności egzekucji wobec niej, jeśli zostaną spełnione przesłanki określone w przepisach prawa. W tej materii sytuację w stosunku do zarządu spółki z o.o. określa przepis art. 299 Kodeksu spółek handlowych (dalej również jako k.s.h.). Bardzo podobnie uregulowano te zasady w odniesieniu do prostej spółki akcyjnej w art. 300¹³² k.s.h., ale brak analogicznej regulacji w przypadku spółki akcyjnej nie oznacza, że członkowie zarządu nie ponoszą odpowiedzialności.

Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o:

- otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo
- zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, albo że:
 - niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy,
 - pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody.

Przykład 1

Pan Jan prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie budowy domów i wykończenia wnętrz. W związku z budową jednego z domów pracownicy pana Jana zbudowali więźbę dachową niezgodnie z projektem, w wyniku czego zabrakło wielu elementów konstrukcyjnych. Na skutek tego pod ciężarem dachu dom uległ zawaleniu oraz zniszczone zostały znajdujące się w garażu ekskluzywne samochody należące do inwestora. Pan Jan odpowiada za tę szkodę z całego swojego majątku, bez względu na to, czy był on przeznaczony do prowadzenia działalności gospodarczej, czy też nie.

Gdyby pan Jan prowadził spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i był jednocześnie członkiem jej zarządu, to uwolniłby się od odpowiedzialności, jeżeli złożyłby wniosek o ogłoszenie upadłości spółki w ciągu 30 dni od dnia powstania tej szkody.

1.1. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pracownika

Ryzyko biznesowe jest większe, gdy przedsiębiorca zatrudnia pracowników. Z reguły te osoby podchodzą do prowadzonego biznesu z o wiele mniejszą starannością niż właściciel, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia szkody. Pracodawca ponosi pełną odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pracowników przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych. Przedsiębiorca może co do zasady, po zapłacie odszkodowania, dochodzić od pracownika tylko kwoty stanowiącej trzykrotność jego wynagrodzenia, gdy szkoda została wyrządzona nieumyślnie. Bardzo trudno jest udowodnić umyślność działania pracownika, aby uzyskać pełną rekompensatę odszkodowania zapłaconego przez pracodawcę.

Gdyby przedsiębiorca prowadził działalność w formie spółki kapitałowej, to właśnie ona odpowiadałaby za szkodę wyrządzoną przez pracowników, a nie on sam całym swoim majątkiem. W razie wyrządzenia szkody przez nich osobie trzeciej wystarczyłoby, żeby zarząd spółki kapitałowej złożył w terminie wnioszek o ogłoszenie upadłości i wtedy nawet zarząd spółki nie odpowiadałby za jej zobowiązania.

1.2. Odpowiedzialność za szkody spowodowane przez własne przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody

Za szkody spowodowane przez własne przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) przedsiębiorca ponosi pełną odpowiedzialność, na zasadzie ryzyka (nawet gdy nie ponosi żadnej, nawet najmniejszej winy i dochował należytej staranności) – całym swoim majątkiem obecnym i przyszłym. Odpowiedzialność może być wyłączona tylko wtedy, gdy szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności. Do tego typu przedsiębiorstw zaliczają się m.in. firmy transportowe. Dlatego decydując się na tego typu działalność warto rozważyć prowadzenie jej w formie spółki kapitałowej

2. Nazwa (firma) spółki, która wprowadza w błąd lub jest wykorzystywana przez inny podmiot, albo niewłaściwe oznaczenie przedsiębiorstwa prowadzonego przez spółkę

Nazwa spółki powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku. Nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia.

W przypadku wyboru nazwy spółki, która jest taka sama jak nazwa innego podmiotu funkcjonującego na tym samym rynku, sąd rejestrowy może odmówić dokonania wpisu do czasu, gdy nazwa nie zostanie zmieniona tak, aby pozostawać w zgodzie z prawem.

Niewłaściwa nazwa spółki może stanowić także czyn nieuczciwej konkurencji.

Czyn nieuczciwej konkurencji polegający na wprowadzającym w błąd oznaczeniu przedsiębiorcy w praktyce rynkowej jest czynem, który jest popełniany na samym początku prowadzenia działalności gospodarczej, w momencie tworzenia pierwotnego business planu. Czyn ten ustawa definiuje następująco (art. 5 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji):

§ *Czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia innego przedsiębiorstwa.*

Należy wskazać, że czyn nieuczciwej konkurencji w postaci wprowadzającego w błąd oznaczenia przedsiębiorstwa nie polega wyłącznie na wybraniu podobnej nazwy (firmy) przedsiębiorcy. Istotne z tego punktu widzenia jest rozróżnienie definicji „przedsiębiorstwa” i „przedsiębiorcy”.

Tabela 2. Przedsiębiorca i przedsiębiorstwo – definicje

Przedsiębiorca	Przedsiębiorstwo
<p>Przedsiębiorcami (...) są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową uczestniczą w działalności gospodarczej.</p> <p>(art. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji)</p>	<p>Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Obejmuje ono w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa); 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości; 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych; 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne; 5) koncesje, licencje i zezwolenia; 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej; 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne; 8) tajemnice przedsiębiorstwa; 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. <p>(art. 55¹ Kodeksu cywilnego)</p>